

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ต้นกล้วยไม้เป็นพืชที่มีความสำคัญทาง เศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย นิยมปลูกกันมากในแถบชานเมืองกรุงเทพมหานคร พันธุ์ที่ปลูกกันมากเพื่อขายต้น คือ สกุลหวาย ประมาณ ร้อยละ 60 สกุลแวนดาร์้อยละ 30 สกุลแคทลียาและสกุลอื่น ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด จำนวนกระถางที่ปลูกในกระถางหมู่ประมาณ 10,000 กระถาง หรือ 400,000 ต้นต่อไร่ และจะเหลือไว้เลี้ยงต่อไป จนกระทั่งเหลือในกระถาง 3 นิ้ว ประมาณ 24,000 ต้น สำหรับ สกุลหวาย และประมาณ 16,000 ต้น ของกระเช้าไม้สัก 4 นิ้ว สำหรับสกุลแวนดาศชนิดไบแมน อายุการปลูกเลี้ยงของต้นกล้วยไม้ในกระถางหมู่ กระถางนี้ว่ กระถาง 3 นิ้ว หรือ กระเช้า ไม้สัก 4 นิ้ว การให้ดอกของแต่ละพันธุ์จะแตกต่างกันไป จึงมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตของแต่ละ พันธุ์แตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ต้นทุนและรายได้จากการผลิตต้นกล้วยไม้ยังขึ้นอยู่กับคุณภาพ ของต้นกล้วยไม้และความต้องการของตลาดอีกด้วย

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากการเพาะ เมล็ดและ เพาะ เลี้ยง เนื้อ เยื่อ ปรากฏว่า การบริการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ต้องใช้เงินลงทุนเริ่มแรกในการซื้อที่ดินประมาณ 5 ไร่ และปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเพาะ เมล็ด รวม เป็นเงินโดย เฉลี่ย 7,343,900 บาท ต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ยต่อ 1 ขวดเพาะหรือ 50 ต้น ประมาณ 14.55 บาท แบ่งเป็นต้นทุนแปรได้ 8.41 บาท ต้นทุนคงที่ 6.14 บาท รายได้ต่อ 1 ขวดเพาะ ประมาณ 30 บาท รายได้สูงกว่าต้นทุนประมาณ 15.45 บาท คิดเป็นอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ รายได้ร้อยละ 51.5 สำหรับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อต้องใช้เงินลงทุนในการซื้อที่ดินประมาณ 5 ไร่ และปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อ รวม เป็นเงิน โดยเฉลี่ย 7,451,500 บาท มากกว่าการเพาะ เมล็ดประมาณ 108,000 บาท ต้นทุนการผลิต ต่อ 1 ขวดเพาะ หรือ 40 ต้น ของสกุลหวายประมาณ 23.33 บาท แบ่งเป็นต้นทุนแปรได้ 10.31 บาท ต้นทุนคงที่ 13.02 บาท รายได้ต่อ 1 ขวดเพาะประมาณ 80 บาท รายได้มากกว่าต้นทุน ประมาณ 56.67 บาทต่อ 1 ขวดเพาะ ถ้าคิดเป็นอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้

ประมาณร้อยละ 70.8 ส่วนต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ยต่อ 1 ไร่เพาะหรือ 40 ต้นของ
 สกุนดาชนิดใบแบนประมาณ 24.38 บาท แบ่งเป็นต้นทุนแปรได้ 11.09 บาท ต้นทุนคงที่
 13.29 บาท รายได้ต่อ 1 ไร่เพาะประมาณ 120 บาท รายได้มากกว่าต้นทุนประมาณ
 95.62 บาท คือ 1 ไร่เพาะ คิดเป็นอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ ประมาณร้อยละ 79.7
 เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตลูกกล้วยไม้ในไร่เพาะจากการเพาะ เมล็ดและ เพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อ
 ไม่ว่าจะ เป็นต่อไร่เพาะหรือต่อต้นก็ตาม จะเห็นว่า ต้นทุนการเพาะ เมล็ดต่ำกว่าต้นทุนการ
 เพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อ และต้นทุนการเพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อสกุลหวายจะต่ำกว่าต้นทุนการเพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อ
 สกุนดา และเมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้แล้ว การเพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อ
 สกุนดาจะมีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้สูงสุด และการเพาะ เมล็ดจะมีอัตราส่วนกำไรสุทธิ
 ต่อรายได้ต่ำสุด

ผลการวิเคราะห์ต้นทุน ค่าเสียหาย และรายได้จากการปลูกเลี้ยงต้นกล้วยไม้
 ปรากฏว่า การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้สกุลหวายพันธุ์หวายเหลือง จากการเพาะ เมล็ดจะใช้เงินลงทุน
 เริ่มแรกประมาณไร่ละ 501,500 บาท ต้นทุนการผลิตไม้กระถางใหญ่ กระถางนิ้ว และ
 กระถาง 3 นิ้ว ต่อไร่ประมาณ 352,958 บาท ค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงประมาณ
 118,259 บาท รายได้ต่อไร่ประมาณ 638,000 บาท รายได้สูงกว่าต้นทุนและค่าเสียหาย
 ประมาณ 166,783 บาทต่อไร่ โดยใช้ระยะเวลา 20 เดือน คิดเป็นอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่า
 ค่าของทุนต่อเงินลงทุน ประมาณร้อยละ 13.3

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้สกุลหวายพันธุ์หวายเหลือง จากการเพาะ เลี้ยงเนื้อเยื่อจะใช้
 เงินลงทุนเริ่มแรกประมาณไร่ละ 1,061,500 บาท ต้นทุนการผลิตกล้วยไม้ทั้ง 3 ขนาดต่อไร่
 ประมาณ 720,878 บาท ค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงประมาณ 310,339 บาท รายได้ต่อไร่
 1,662,000 บาท รายได้สูงกว่าต้นทุนและค่าเสียหายไร่ละ 630,783 บาท โดยใช้ระยะ
 เวลารวม 20 เดือน คิดเป็นอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนต่อเงินลงทุน ประมาณร้อยละ
 39.4

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้พันธุ์หวายขาวและหวายชมพู จากการเพาะ เมล็ดจะใช้เงิน
 ลงทุนเริ่มแรกไร่ละ 501,500 บาท ต้นทุนการผลิตกล้วยไม้ทั้ง 3 ขนาดไร่ละ 299,965 บาท
 ค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงประมาณ 110,165 บาท รายได้ไร่ละ 638,000 บาท

รายได้สูงกว่าต้นทุนและค่าเสียหายไร่ละ 227,870 บาท ค่ะระยะเวลาการปลูกเลี้ยงรวม 12 เดือน คิดเป็นอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนคือเงินลงทุน ประมาณร้อยละ 33.4

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้พันธุ์หวายขาวและหวายชมพู จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะใช้เงินลงทุนเริ่มแรกไร่ละ 1,061,500 บาท ต้นทุนการผลิตกล้วยไม้ทั้ง 3 ขนาด ไร่ละ 667,885 บาท ค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงประมาณ 902,245 บาท รายได้ไร่ละ 1,662,000 บาท รายได้สูงกว่าต้นทุนและค่าเสียหายไร่ละ 691,870 บาท ค่ะระยะเวลาการปลูกเลี้ยงรวม 12 เดือน คิดเป็นอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนคือเงินลงทุน ประมาณร้อยละ 53.2

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้พันธุ์แวนดาไบแบน จากการเพาะ เมล็ดใช้เงินลงทุนเริ่มแรก ไร่ละ 525,500 บาท ต้นทุนการผลิตกล้วยไม้กระถางหมู่ กระถางนิ้ว และกระเช้าไม้สัก 4 นิ้ว ไร่ละ 430,533 บาท ค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงประมาณ 232,672 บาท รายได้ไร่ละ 900,000 บาท รายได้สูงกว่าต้นทุนและค่าเสียหายไร่ละ 236,795 บาท ค่ะระยะเวลาการปลูกเลี้ยงรวม 42 เดือน คิดเป็นอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนคือเงินลงทุน ประมาณร้อยละ 3.1

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้พันธุ์แวนดาไบแบน จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ใช้เงินลงทุนเริ่มแรกไร่ละ 1,485,500 บาท ต้นทุนการผลิตกล้วยไม้ 3 ขนาด ไร่ละ 849,093 บาท ค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงประมาณ 774,112 บาท รายได้ไร่ละ 2,610,000 บาท รายได้สูงกว่าต้นทุนและค่าเสียหายไร่ละ 986,795 บาท ค่ะระยะเวลาการปลูกเลี้ยงรวม 42 เดือน คิดเป็นอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนคือเงินลงทุนประมาณร้อยละ 24.4

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุน ค่าเสียหายและรายได้จากการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้จากการเพาะเมล็ด และเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อของแต่ละพันธุ์ดังกล่าว จะเห็นว่า ต้นทุนค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยง รายได้และอัตราส่วนกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนคือเงินลงทุนของกล้วยไม้ที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสูงกว่าที่ได้จากการเพาะเมล็ดทั้งสิ้น พันธุ์หวายขาวและหวายชมพูจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะให้ส่วนของกำไรที่สูงกว่าค่าของทุน เป็นจำนวนเงินสูงสุดโดยใช้ระยะเวลาสั้นที่สุดเพียง 12 เดือน ส่วนพันธุ์แวนดาไบแบน จากการเพาะเมล็ดจะให้ส่วนของกำไรที่สูงกว่าค่าของทุนเป็นจำนวนเงินต่ำสุด โดยใช้ระยะเวลานานถึง 42 เดือน นอกจากนี้จำนวนต้นที่เสียหายและค่าเสียหายจากการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้พันธุ์แวนดาไบแบนจะสูงกว่าพันธุ์หวายเหลืองหวายขาวและหวายชมพู

ปัญหาและข้อ เสนอแนะ

ปัญหาจากการปลูก เลี้ยงคันทกกล้วยไม้ที่เกิดขึ้น พอจะสรุปได้ดังนี้

ก. ปัญหาทางการผลิต

แม้ว่าผู้ปลูก เลี้ยงจะสามารถลดต้นทุนการผลิตเกี่ยวกับค่าพันธุ์ โดยการผสมพันธุ์เอง แล้วจ้างบริษัทที่รับบริการ เพาะ เมล็ดและ เพาะ เลี้ยงเนื้อ เยื่อช่วยขยายพันธุ์ให้ก็ตาม แต่ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าวัสดุอุปกรณ์ในการปลูกเลี้ยง ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดแมลงและ เชื้อรา ซึ่งต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น นอกจากนี้ก็มีปัญหาเรื่องขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินการ ประกอบกับสภาพ เศรษฐกิจภายในประเทศซบเซาอยู่ การดำเนินงานจึงไม่คล่องตัว เท่าที่ควร เนื่องจากการปลูก เลี้ยงกล้วยไม้ต้องใช้เงินลงทุนสูง

ข. ปัญหาทางการตลาด

ภาวะตลาดการค้าคันทกกล้วยไม้ภายในประเทศค่อนข้างซบเซา เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจภายในประเทศและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้คนสนใจมาซื้อคันทกกล้วยไม้เป็นไม้ประดับอาคารในปัจจุบันลดน้อยลง และจากการสำรวจ ผู้ส่งออกส่วนมากเป็นผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้เองด้วย เพื่อสร้างความ เชื่อถือและความมั่นใจแก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ จึงทำให้ผู้ปลูก เลี้ยงที่มีได้เป็นผู้ส่งออกมีรายได้ไม่น้อยกว่าผู้ปลูก เลี้ยงที่เป็นผู้ส่งออก

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพ่อค้าผู้ส่งออก คือ

1. การติดต่อซื้อขายระหว่างผู้ส่งออกและผู้ซื้อในต่างประเทศยังมีน้อย
2. ขาดการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมอย่างกล้วยไม้ไปตามตลาด เปิดใหม่ เพื่อจูงใจให้ผู้ซื้อเกิดความสนใจ
3. อัตราค่าขนส่งทางอากาศยังอยู่ในอัตราสูง ซึ่งทำให้ต้นทุนของการส่งออกคันทกกล้วยไม้สูงมาก นอกจากนี้ในบางฤดูกาลบริษัทการบินที่รับส่งสินค้ายังมีไม่เพียงพอกับความต้องการ
4. พันธุ์กล้วยไม้ที่ส่งออกเพื่อใช้ประดับอาคารยังมีไม่มากเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษานี้จะเห็นได้ว่า การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ต้องใช้เงินลงทุนเริ่มแรก เพื่อดำเนินกิจการ เป็นจำนวนมาก แต่ให้ผลตอบแทนสูงมากเช่นกัน อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจ ลงทุนปลูกเลี้ยงกล้วยไม้เพื่อขายต้นและเพื่อประดับด้วยนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปลูกเลี้ยงจะต้องมีความรู้ในการดูแลบำรุงรักษากล้วยไม้อย่างเพียงพอ ตลอดจนพัฒนาให้ได้กล้วยไม้ลูกผสมพันธุ์ใหม่เพื่อให้ตลาดภายในประเทศและต่างประเทศยอมรับ โดยทดลองทำในปริมาณน้อยเสียก่อน เมื่อมีผู้นิยมมากขึ้นจึงจะตัดสินใจขยายพันธุ์เป็นปริมาณมาก

สำหรับต้นทุนการผลิต ต้นทุนคงที่และต้นทุนแปรได้ ถ้าสามารถลดต้นทุนค่าพันธุ์ ค่าวัสดุอุปกรณ์และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ลงได้ ต้นทุนการผลิตจะต่ำลง ผู้ปลูกเลี้ยงจะมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น เช่น ค่าพันธุ์ไม้ ควรจะว่าจ้างบริษัทที่ให้บริการเพาะเมล็ดและเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในอัตราค่าบริการที่ต่ำแต่ได้คุณภาพของลูกกล้วยไม้เหมือนกัน ส่วนค่าวัสดุอุปกรณ์ อาจใช้วัสดุที่ราคาถูกกว่า แต่มีคุณภาพเท่าเทียมกันทดแทน เช่น กาบมะพร้าว และถ้าสามารถลดความเสียหายจากการปลูกเลี้ยงลงได้ จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้อีกเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ควรจัดให้มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายต้นกล้วยไม้ เพื่อให้ผู้ปลูกเลี้ยงได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผนทั้งทางด้านการผลิตและจำหน่าย
2. ผู้ส่งออกต้นกล้วยไม้ไปขายต่างประเทศ ควรจะร่วมมือกันขยายตลาดให้กว้างขวางมากขึ้นโดยการส่งต้นกล้วยไม้ลูกผสมพันธุ์ใหม่ที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้นไปให้ตลาดรู้จักและยอมรับในปริมาณเล็กน้อยเสียก่อน รวมทั้งติดตามการเคลื่อนไหวของตลาดที่มีปริมาณการขายสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเยอรมันตะวันตก ตลอดเวลา
3. ควรมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกล้วยไม้ไทยทาง International Trade Center และควรมีการร่วมมือกันจัดงานนิทรรศการทางกล้วยไม้ของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประจำทุกปี
4. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างผู้ปลูกเลี้ยง ผู้ส่งออก และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยการจัดประชุมสัมมนาขึ้น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและหาทางแก้ไขเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทุกฝ่าย

๕. รัฐบาลควรมีการสนับสนุนในด้านการเงินแก่ธุรกิจการค้าสินค้ากล้วยไม้ที่ดั่งขึ้นใหม่ เช่น รัฐบาลควรส่งเสริมการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ลงทุนปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าท้องตลาด เพื่อให้ธุรกิจประเภทนี้ได้รับความสนใจและเพิ่มปริมาณมากขึ้น รวมทั้งช่วยเหลือในเรื่องค่าระวาง โดยการขอความร่วมมือกับสายการบินต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในการส่งออกให้ได้มากขึ้น

หากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาดด้วยความจริงใจต่อกัน เพื่อประโยชน์ที่พึงได้รับร่วมกันแล้วคาดว่าจะการปลูกเลี้ยงสินค้ากล้วยไม้เพื่อระดับจะเป็นอาชีพหนึ่งที่น่าสนใจและควรส่งเสริม เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจแก่ผู้ปลูกเลี้ยง ทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้แก่ประเทศและลดดุลการค้านำลงได้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย